

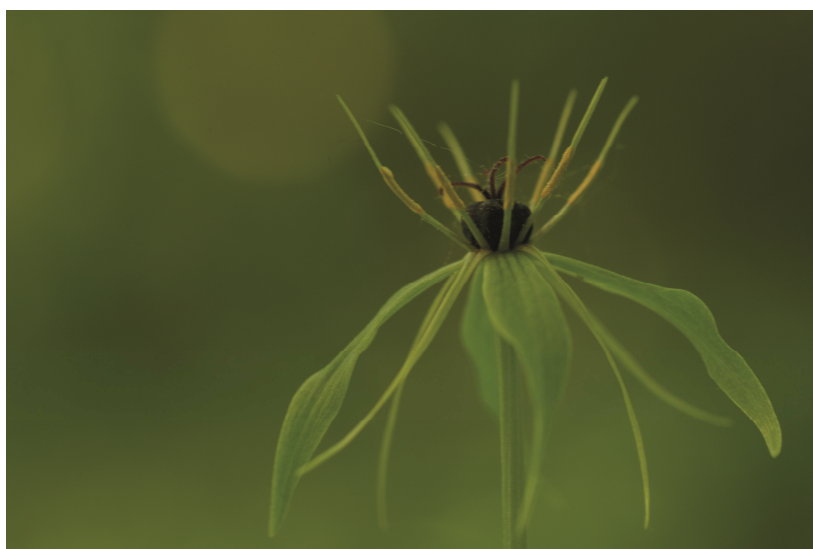
NATUURPLAN

ONTWERP VAN HET GEWESTELIJK NATUURPLAN VOOR BRUSSEL SAMENVATTING

→ 26 september 2013

Meer informatie
www.leefmilieubrussel.be

02 775 75 75

LEEFMILIEU BRUSSEL
BIM - BRUSSELS INSTITUUT VOOR MILIEUBEHEER

SAMENVATTING

EEN ORIËNTATIE-, PROGRAMMATIE- EN INTEGRATIEDOCUMENT

Het ontwerp van een gewestelijk natuurplan is een van de planningsinstrumenten voor de instandhouding van de natuur die werden ingevoerd door de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud.

Het natuurplan:

- is een oriëntatie-, programmatie- en integratiedocument voor het natuurbehoudsbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- legt de richtlijnen vast die op korte, middellange en lange termijn moeten worden gevolgd bij de besluitvorming door de Regering, het gewestelijk bestuur, de instellingen van openbaar nut, de privépersonen belast met een missie van openbare dienst en, in aangelegenheden van gewestelijk belang, de gemeenten;
- heeft een indicatieve waarde;
- wordt om de vijf jaar opgesteld en blijft van toepassing zolang het niet is gewijzigd, vervangen of opgeheven.

De Regering wil via de opstelling van dit plan:

1. de prioriteit bepalen van de uitdagingen in termen van biodiversiteit;
2. een strategie voor de bescherming en de ontwikkeling van de natuur bepalen, die deel uitmaakt van en aansluit bij de strategieën van stadsinrichting en -ontwikkeling;
3. de samenwerking van gewestbesturen, gemeenten, professionals die werken op het grondgebied van het Gewest en burgers aanmoedigen, met het oog op de uitvoering van concrete acties gericht op een harmonieuze integratie van de natuur en de biodiversiteit ten bate van allen en tot in het centrum van de stad;
4. de Brusselaars te sensibiliseren van en te mobiliseren voor de biodiversiteit.

Het ontwerp van natuurplan wil de integratie van de natuur in het dagelijkse leven van de Brusselaars vergemakkelijken. Met enerzijds de tools voor bescherming van de natuurlijke habitats en de wilde soorten die zijn ingevoerd door de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud en anderzijds het ontwerp van Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling, past het ontwerp van natuurplan in een ruimere strategie die gericht is op de ontwikkeling van een aangename en aantrekkelijke stedelijke leefomgeving. Hierbij komt ook een gestructureerde visie inzake de totstandkoming van een natuurnetwerk in de stad. Het ontwerp van Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling wil immers de groene hulpbronnen van het Gewest versterken en ze beter verdelen over het gewestelijk grondgebied.

BRUSSEL IN DE PERIODE TOT 2050

De stad verzoenen met de natuur en de integratie van de natuur in de stedelijke orderings- en ontwikkelingsplannen en -projecten vergemakkelijken: dat is de uitdaging die het gewestelijk natuurplan wil aangaan.

Brussel is een groene stad. Dit natuurlijk erfgoed moet behouden, beschermd en verder ontwikkeld worden, voor zijn intrinsieke waarde en ten voordele van alle Brusselaars. De nabijheid van natuur heeft immers een zeer gunstig effect op de kwaliteit van het leven in de stad. Het ontwerp van gewestelijk natuurplan ondersteunt de inspanningen voor behoud van de natuur en ontwikkeling van de biodiversiteit in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De Regering wil het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in de periode tot 2050 zien uitgroeien tot:

- Een Gewest dat groen is tot in de kern, waar de natuur toegankelijk is voor alle bewoners.
- Een Gewest waarin alle vormen van de natuur hun plek hebben, en waar de bewoners zich bewust zijn van de waarde van hun natuurlijk patrimonium en dit ook respecteren.
- Een Gewest waar de investeerders en de overheid dit natuurlijk erfgoed beschouwen als een troef voor de aantrekkelijkheid en de duurzame ontwikkeling van de stad.
- Een Gewest met een rijk en divers natuurlijk erfgoed, dankzij de acties voor instandhouding en herstel. De elementen van de biologische diversiteit vormen ook de sokkel van tal van diensten die aan de basis liggen van de menselijke ontwikkeling en het welzijn.

DOELSTELLINGEN 2020 VAN HET ONTWERP VAN NATUURPLAN

Op middellange termijn is het plan opgebouwd rond 7 grote doelstellingen:

1. De toegang van de Brusselaars tot de natuur verbeteren: dat elke Brusselaar beschikt over een toegankelijke en gezellige groene ruimte van meer dan 1 hectare op minder dan 400 m afstand van zijn woning en over een groene ruimte van minder dan 1 hectare op minder dan 200 m.
2. Het gewestelijke groene netwerk versterken: het groene karakter van het Gewest behouden en de coherentie van het Brusselse ecologische systeem versterken om de nodige voorwaarden te bieden voor de goede werking van de ecosystemen en om een hoog biodiversiteitsniveau tot uiting te laten komen, wat de levenskwaliteit in de stad en de aantrekkelijkheid van het Gewest ten goede zou komen.
3. De uitdagingen op het vlak van natuur opnemen in de plannen en projecten: beter rekening houden met de natuur en het groene netwerk in de plannen en projecten, ook buiten de beschermde gebieden.
4. Het ecologisch beheer van de groene ruimten uitbreiden en versterken: beter beheer van de openbare ruimten en samenhang in de aanpak van de vele beheerders.
5. Onthaal van wilde dieren en planten en stadsontwikkeling met elkaar verzoenen: behoud of herstel van de natuurlijke habitats en de soorten in een gunstige staat van instandhouding en vermindering van de hinder door probleemsoorten.
6. De Brusselaars wakker schudden en mobiliseren voor natuur en biodiversiteit: ontwikkelen, in overleg met de spelers in het veld, van een algemene communicatiestrategie om te bepalen welke boodschap moet worden overgebracht, en welke doelgroepen met voorrang moeten worden bereikt. Het doel zal er ook in bestaan het respect voor de publieke groene ruimten en de uitrustingen ervan te bevorderen.
7. Het bestuur inzake de natuur verbeteren: de transversaliteit en de samenhang van deze aanpak ontwikkelen door de ontmoetingen en uitwisselingen tussen de actoren die verantwoordelijk zijn voor het beheer van de groene ruimten en de openbare ruimte enerzijds, en de publieke en private actoren van de ontwikkeling en de ruimtelijke ordening van het Gewest anderzijds, te vergemakkelijken.

EEN PROGRAMMA IN 26 MAATREGELLEN

DE TOEGANG VAN DE BRUSSELAARS TOT DE NATUUR VERBETEREN

Het ontwerpplan voorziet de verbetering van de toegang van de Brusselaars tot de natuur door tegelijk aan twee aspecten van de toegankelijkheid te werken: de versterking van de aanwezigheid van natuur in het stadscentrum en het onthaal van het publiek in de groene ruimten.

Het plan overweegt de ontwikkeling van het groene netwerk in het stadscentrum door de aanleg van nieuwe parken, maar ook door een versteking van de aanwezigheid van groenvoorziening rond gebouwen, in openbare ruimten en langs openbare wegen.

Strategieën voor onthaal van het publiek in de bestaande groene ruimten zullen worden ontwikkeld om hun potentieel voor onthaal van het publiek te verbeteren, rekening houdend met vereisten op het vlak van de bescherming van hun ecologische, historische en erfgoedwaarde. Het plan voorziet ook een ruimere openstelling voor het publiek van ruigten of andere verlaten stukken grond, en steun aan scholen die de vegetatie op hun speelplaatsen willen ontwikkelen.

Om deze doelstelling te bereiken, zullen de volgende vier maatregelen worden getroffen:

Titel van de maatregel	Nr.	Prioriteit
Een strategie ontwikkelen voor onthaal van het publiek in de groene ruimten	1	1
De aanwezigheid van natuur versterken ter hoogte van de publieke ruimten	2	2
De aanwezigheid van natuur versterken ter hoogte van de gebouwen en hun directe omgeving	3	3
De toegang van het publiek tot ruigten verhogen en de begroening van speelplaatsen van scholen vergroten	4	3

HET GEWESTELIJKE GROENE NETWERK VERSTERKEN

De Regering voorziet de onderlinge verbinding van de natuurlijke ruimten voor een betere veerkracht van de ecosystemen en om hun voordelen voor de samenleving te vergroten. Dit groene netwerk heeft niet alleen ecologische functies, maar ook sociaal-recreatieve, landschappelijke en erfgoedfuncties.

Om de samenhang van dit netwerk te versterken, zullen nauwkeurige ecologische doelstellingen worden gedefinieerd voor de verschillende zones van het groene netwerk (zoals gedefinieerd in het GPDO) en zal een operationeel uitvoeringsplan worden uitgewerkt in overleg met de verschillende betrokken overheidsinstanties. Deze oriëntaties zullen worden overgenomen in de plannen en projecten voor stedenbouwkundige ontwikkeling en in de ontwikkelings- en bestemmingsplannen en -programma's.

Daarnaast zal Leefmilieu Brussel de biologische waarde van de natuurlijke gebieden beoordelen, ook van de niet-beschermden natuurlijke gebieden, en de Regering concrete voorstellen doen voor versterking van het ecologisch netwerk.

Voor de meest strategische gebieden zal de versterking van het groene netwerk kunnen steunen op grondaankopen door het Gewest, op het sluiten van erfpachten of beheercontracten en op de toewijzing van wettelijke erfdienstbaarheden van openbaar nut.

Daarnaast zullen ook maatregelen voor de bescherming en de opwaardering van de open biotopen en de landbouwgronden die nog goed vertegenwoordigd zijn in Neerpede, worden voorgesteld aan de Regering, in overleg met de betrokken actoren.

Om deze doelstelling te halen, zullen de volgende drie maatregelen worden getroffen:

Titel van de maatregel	Nr.	Prioriteit
Zorgen voor aangepaste bescherming en beheer voor de gebieden van hoge biologische waarde en toezien op de uitvoering van het ecologisch netwerk	5	1
Het grondbeheer van strategische gebieden verwerven	6	3
Een geïntegreerde visie ontwikkelen voor de instandhouding en het herstel van de relict-landbouwgebieden	7	2

DE UITDAGINGEN OP HET VLAK VAN NATUUR OPNEMEN IN DE PLANNEN EN PROJECTEN

In een stedelijke context waar de ruimte zeer beperkt is en de gronddruk groot, bevat het plan ook pistes en tools voor een verbetering van de – zowel publieke als private – stadsprojecten.

Een “natuurfacilitator” zal worden aangesteld om de ontwerpers van plannen en projecten te begeleiden en te adviseren over herinrichtingswerken die de natuur en de biodiversiteit in de stad ten goede komen.

Een synthetische indicator (biotoop-oppervlaktefactor) zal worden opgesteld om de integratie van de natuur in de plannen en projecten op kwantitatief en op kwalitatief vlak te beoordelen. Deze tool zal ter beschikking worden gesteld van de instanties die belast zijn met de toekenning van milieu- en stedenbouwkundige vergunningen.

Om deze doelstelling te halen, zullen de twee volgende maatregelen worden getroffen:

Titel van de maatregel	Nr.	Prioriteit
Invoeren van de functie “Natuurfacilitator”	8	1
Een synthetische indicator ontwikkelen om te beoordelen in welke mate in de projecten rekening wordt gehouden met de natuur	9	3

HET ECOLOGISCH BEHEER VAN DE GROENE RUIMTEN UITBREIDEN EN VERSTERKEN

De Regering voorziet de opstelling van een gemeenschappelijk referentiesysteem dat ter beschikking zal worden gesteld van tal van beheerders om het ecologisch beheer van de openbare groene ruimten te vergemakkelijken en te versterken.

Daarnaast moedigt het Gewest de aanleg en het ecologisch beheer aan van de weg- en spoorwegbermen. Een bijzondere aandacht zal worden besteed aan de bomenrijen. Daarnaast wordt een beheermonitoring ingevoerd.

Voor de ruimten onder zijn beheer zal het Gewest geleidelijk multifunctionele beheerplannen opstellen om de combinatie van de verschillende functies van deze groene ruimten te optimaliseren.

De promotie en de verspreiding van goede inrichtings- en beheerpraktijken zijn eveneens voorzien.

De ontwikkeling van een coherent systeem van "natuurpremies" zal het Gewest in staat stellen om concrete acties die de natuur ten goede komen, te ondersteunen. Deze ondersteuningsmechanismen zullen overigens beter worden gecoördineerd en begeleid door de goedkeuring van een duidelijk en transparant kader.

Om deze doelstelling te halen, zullen de vijf volgende maatregelen worden getroffen:

Titel van de maatregel	Nr.	Prioriteit
Een gemeenschappelijk referentiesysteem aannemen voor het ecologisch beheer van de groene ruimten	10	2
Plannen voor de inrichting en voor multifunctioneel beheer van de groene ruimten ontwikkelen en uitvoeren	11	3
Plannen ontwikkelen en uitvoeren voor de inrichting en het ecologisch beheer van de ruimten die verbonden zijn aan de vervoersinfrastructuren	12	2
De mechanismen van ondersteuning van de natuur coördineren en in goede banen leiden	13	2
De goede praktijken voor beheer van de groene ruimten promoten	14	2

ONTHAAL VAN WILDE DIEREN EN PLANTEN EN STADSONTWIKKELING MET ELKAAR VERZOENEN

Naast de goedkeuring van beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden en voor de natuureservaten, georganiseerd voor de ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het natuurbehoud, voorziet het ontwerpplan de uitvoering van ontsnipperingsmaatregelen om de connectiviteit tussen de verschillende delen van het Zoniënwoud te herstellen.

Ook zijn specifieke maatregelen voorzien om de ontwikkeling van de beschermde soorten te vergemakkelijken, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de soorten van de vochtige en natte habitats.

Het Gewest wil ook de hinder door probleemsoorten, en vooral invasieve uitheemse soorten, verminderen.

Aan de hand van een vijfjarig toezichtsschema, dat een beheermonitoring van de gewestelijke groene ruimten omvat, kan de doeltreffendheid van de uitgevoerde acties worden geëvalueerd.

Om deze doelstelling te halen, zullen de zes volgende maatregelen worden getroffen:

Titel van de maatregel	Nr.	Prioriteit
De beheersplannen van de beschermde gebieden uitvoeren	15	1
Actieve beschermingsmaatregelen treffen voor de planten- en diersoorten die tot het erfgoed behoren	16	3
De doorlatendheid van de vervoersinfrastructuren voor de fauna verbeteren	17	3
Het beheer van de invasieve uitheemse soorten optimaliseren	18	2
Het beheer van de hinder door fauna en flora optimaliseren	19	3
Een toezichtsschema opstellen en uitvoeren voor de natuurlijke habitats, de fauna en de flora	20	3

DE BRUSSELAARS WAKKER SCHUDDEN EN OP DE BEEN BRENGEN VOOR NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Het plan stelt ook initiatieven voor om de kennis over de uitdagingen voor de natuur en de stad te versterken, en om gedrag aan te moedigen waardoor beide naast elkaar kunnen bestaan.

Het ontwerpplan voorziet de ontwikkeling van initiatieven voor informatie van het publiek, om het imago van Brussel als groene stad, natuurlijke stad, te promoten en partnerschappen te smeden met verschillende verenigingen die actief zijn op het vlak van de bescherming van en de bewustmaking voor de natuur.

Tot slot zal het participatief beheer van de groene ruimten in de buurt eveneens worden ondersteund, opdat de mensen zich er dichterbij betrokken zouden voelen en om het engagement van de burgers te versterken.

Om deze doelstelling te bereiken, zullen de drie volgende maatregelen worden getroffen:

Titel van de maatregel	Nr.	Prioriteit
Een algemene communicatiestrategie ontwikkelen	21	2
De steun aan organisaties op het vlak van bewustmaking en educatie verhogen	22	2
Het participatief beheer van de openbare groene ruimten bevorderen	23	3

HET BESTUUR INZAKE DE NATUUR VERBETEREN

De integratie van de natuur in de stad veronderstelt een multidisciplinaire aanpak van alle actoren op het vlak van ruimtelijke ordening en stadsbeheer. Hoofdstuk 7 van het ontwerpplan heeft als doel bruggen te slaan voor een rijker sectoraal beleid op het vlak van zowel leefmilieu als architectuur, stedenbouw en mobiliteit.

De samenstelling van de Brusselse Hoge Raad voor Natuurbehoud zal worden uitgebreid. Deze Raad zal worden opgenomen in de Raad voor het Leefmilieu om multidisciplinaire uitwisselingen tussen de institutionele actoren en de actoren van de verenigings- en academische wereld aan te moedigen.

Bovendien wordt het sluiten van doelstellingencontracten tussen Leefmilieu Brussel, de BROH, Mobiel Brussel, de gemeenten, de MIVB en de andere overheidsinstanties die belast zijn met de inrichting en het beheer van de publieke ruimten, aangemoedigd om de bestaande samenwerkingen op het vlak van de inrichting en het beheer van de groene ruimten te versterken en te formaliseren.

Tot slot zal de Regering de nodige voorzieningen treffen voor een betere coördinatie tussen de besturen die betrokken zijn bij het beheer van de natuurlijke gebieden die onder verschillende beschermingsstelsels vallen.

Om deze doelstelling te halen, zullen de drie volgende maatregelen worden getroffen:

Titel van de maatregel	Nr.	Prioriteit
Een echt "Natuurplatform" invoeren, via een hervorming en een uitbreiding van de BHRN	24	2
De "Natuurpartnerschappen" met de gewestelijke actoren van de stadsontwikkeling formaliseren door de ondertekening van doelstellingencontracten	25	3
De aansluiting tussen verschillende systemen voor bescherming van de groene ruimten optimaliseren	26	3

Verantwoordelijke uitgevers : F. Fontaine en R. Peeters – Gulledele 100 – 1200 Brussel

Wettelijk depot: D/5762/2014/03

